

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din, za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din; za inozemstvo: 210 din. — Plačata in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 3. marca 1937

Cena posamezni številki din 1.50

Tuj ali domači kapital

Na vsedravnih konferenci industrijev je govoril tudi ravnatelj Bate, g. Maksimovič. Med drugim je tudi izrekel naslednje besede: »Bilo tuj ali domači kapital, kapital je kapital. Naš delavec in naš konzument ne vprašata, kakšen je kapital in čigav je kapital. Oba enega in drugega gledata z istimi očmi, ker za njiju je edino važno vprašanje, kakšno korist imata od tega kapitala. Tisti kapital, ki služi celoti in ne posameznikom, najde vedno simpatije pri narodu brez ozira na svoje poreklo.«

Res je: kapital je kapital, ni pa res, da je vseeno tuj ali domači kapital! Zastopnik tujega kapitala med nami more sicer nam govoriti, da je vseeno tuj ali domači kapital. Naj pa skuša to dopovedati tujemu kapitalu, kateremu služi! Nikdar več si ne bo dovolil proti svojim šefom takšne trditve. Te trditve pa si tudi nikdar ne bo dovolil, če bo pogledal v zgodovino narodov in v njih boje, kajti šele domači kapital daje narodu blagostanje, dočim ga tuji spravljajo v odvisnost od tujine.

Kajti tudi najbolj potrebno industrijsko podjetje, ki se ustanovi pri nas, je šele takrat čisto naše, kadar je tudi po kapitalu naše. Dokler ni po kapitalu naše, pa najsi bi bilo tudi nacionalizirano, ni naše, ker zadnja in odločujoča beseda v podjetju pripada tujemu kapitalu. Pri nas smo to resnico še posebno živo občutili, zato je tem bolj čudno, kako morejo pri nas objavljati listi takšne trditve, da je vseeno naš ali tuj kapital, brez ugovora! Zakaj pa ne morejo postati naši ljudje vodilni uradniki v podjetjih, ki so last tujca? Zakaj smo morali še sedaj v povlasticah borski družbi sprejeti določbo, da more ta tuja družba nastavit 2 in pol odstotka od celotnega števila delavstva tujih uradnikov? Izkušnja nas uči, da je v podjetjih s tujim kapitalom le najslabše plačano delavstvo čisto naše, da pa višja mesta pripadajo tujcem. Če pa je podjetje v naših rokah, je tudi vodilni uradnik naš človek! Praksa je že davno dokazala, da more samo skrajno nezaveden narod govoriti, da je vseeno tuj ali domači kapital, ker samo domači kapital vodi h gospodarski osamosvojitvi.

Pa ne glede na nameščence je razlika med tujim in domačim kapitalom velikanska. Tuj kapital ima na naši zemlji samo ta interes, da jo čim bolj izkorišča. Domači kapital ima tudi ta interes, a še nekaj več, ker je pač zvezan z domačo zemljo. Domači kapital hoče, da njegovo podjetje uspeva baš v domači zemlji in se zato zadovolji tudi z manjšim dobičkom. Tuj kapital tega ozira na pozna, ker je zanj odločilna le rentabilnost. Dobiček domačega kapitala ostaja večinoma doma, dobiček tujega kapitala gre v tujino. V tem je eden usodnih razlogov, da smo kljub aktivni trgovinski bilanci v plačilni vedno pasivni in da ne pridemo do blagostanja.

Če bi bila vsa naša industrijska podjetja v naših rokah, če bi bila last naših kapitalistov, kako vse drugačne pogoje bi imela naša kultura, kakor jih ima danes! Spomnili bi tu le na znano dejstvo, da ima tudi pri najvišjih vstopnicah vsaka nemška gledališka družba v Zagrebu razprodano hišo, dočim morajo naši domači umetniki, tudi če so objektivno

boljši, dostikrat igrati pred na pol praznim gledališčem. Kako vse drugačno bi bilo stanje naših umetnikov, znanstvenikov in kulturnih delavcev, če bi bila vsa podjetja v naših rokah, če bi bili vsi oni številni kapitalisti, ki žive v naši državi, tudi resnično naši ljudje. In kako vse drugačen bi bil tudi naš narodnostni boj! Tako pa je vse breme nacionalnega in kulturnega življenja nagromadeno na pleča našega srednjega stanu, ki pa dostikrat ni bolje situiran ko proletarski sloji v državah z močnim domačim kapitalom!

Kdor je popolnoma slep za naše narodno življenje, samo tisti more reči, da je vseeno tuj ali domači kapital! Kdor pa živi z našim narodom in z njegovimi gospodarskimi, kulturnimi in socialnimi ustanovami, kdor ve, kakšni silni napori so včasih potrebni, da se zbere samo en reven tisočak za katero potrebno stvar, ta nikdar ne bo vzkliknil, da je vseeno tuj ali domači kapital! Ta ve, kakšna je razlika med obema!

Nismo narod kapitala, ali nekaj smo jih le imeli in marsikateri od njih je tudi položil svoj dar domu

na oltar! Vsi vemo, kaj so nam dali Gorup, Pollak, Kolenc, Kollmann itd., kje pa je kakšna sled mnogo večjih tujih kapitalistov? Kje pa so ustanove, ki jih je pustil tu mnogo bogatejši tuji kapital?

Samo skrajno nezaveden narod more reči, da je vseeno tuj ali domači kapital. Zato pa tudi vsaka vlada, ki se zaveda svoje odgovornosti do naroda, ne ovira tujega kapitala, toda pospešuje samo domači kapital. In samo takšno stopanje je tudi pravilno! Naša bodočnost zavisi od tega, če si bomo znali ustvariti domači kapital!

skupini bank — tako zvanemu garancijskemu sindikatu — ki jo kupi po nekoliko nižjem tečaju, kakor se bo predvidoma razvil na borzi. Naloga tega sindikata je jasna: on jamči za to, da bo cela emisija takoj vpisana, če ne, pa sam vpiše ev. ostanek. Tako dobi banovina takoj ves znesek, ki ga potrebuje, ker ji ga garantira garancijski sindikat, tečaj papirja pa zaenkrat banovine ne zanima več, ker je ona že pogodbeno določila emisijski tečaj napram garancijskemu sindikatu. Slednji nosi brez dvoma neki riziko, da mu ostane velik del emisije, in da gre tečaj na borzi močno navzdol. Zato mora tak sindikat pravilno presoditi bodoči tečaj papirja ter tudi s primerno taktiko vplivati na borzo tako, da zanj ne nastane izguba, temveč dobiček.

Če bo banovina emitirala take papirje v skladu z močjo in z zanimanjem trga na eni strani, na drugi strani pa vselej skrbela za to, da ima občinstvo razumevanje za težnje banovine ter željo, podpreti jo pri tem delu, ter če bo končno vselej skrbela za točno izvrševanje svojih obveznosti napram imetnikom papirjev, potem bodo ti papirji v kratkem dražji kakor so državni papirji, ker je pri njih pač večna negotovost glede bodočnosti in še marsikatera omejitev in sekantna formalnost pri izplačilu kuponov. Saj ni treba drugega kakor red in nekaj kulance, pa se kredit utrdi tako, da ga nihče več ne premakne. Če pa ima enkrat banovina tak kredit, potem lahko vedno računa, da bodo njene težnje glede investicijske politike spremljane po vsej banovini s simpatijo in da bo slovenski narod vselej rad dal denar za svoja banovinska podjetja, ustanove in slično. Tak sistem vlada v vseh civiliziranih državah, drugačna konstrukcija je nepraktična in nesmotrena, saj taka pravilna konstrukcija edino odgovarja starem, preizkušenemu reku: **Iz naroda za narod!**

Organizirajmo kredit dravske banovine!

Banovina naj izda vrednostne papirje

Način, kako pride dravska banovina do kredita, je neobičajen. Javna telesa navadno ne jemljejo kreditov tako kakor trgovci, tovarnar ali zasebnik, temveč so se udomačile posebne oblike za javni kredit. Dravska banovina pa jemlje kredit tako kakor Ti ali jaz.

Morda so bili razlogi, da se je stvar tako razvila, morda so bili celo upravičeni razlogi. Danes teh razlogov ni. Kolikor kdo vidi te razloge, vidi napačno. Namen tega sestavka je, da opozori na ta problem in da ga z nekaterih strani osvetli. Potreba je namreč, da vsi uvidimo, da imamo tu neki provizorij, ki ni najboljši, in ki ga je treba odpraviti, ker so tradicionalne oblike javnega kredita za vse udeležence boljše in pravilnejše. Pa tudi zato, ker provizorij ne smejo trajati večno. Urediti moramo svojo hišo, da ne poreko sosedje, da smo malomarni.

Javni kredit je navadno organiziran na ta način:

Oblast, ki potrebuje kredit, emitira vrednostne papirje, katerim da primerno kritje v obliki generalne hipoteke na svoje nepremičnine. Ti vrednostni papirji, ki se glase na okrogle zneske, kakor vsi efekti, se imenujejo založnice, ker so v korist njih imetnikov založene nepremičnine. Lahko pa banovina zastavi v korist imetnikov obveznic ali zadolžnic tudi svojo ostalo neobremenjeno imovino ali pa svoje dohodke (tako zvano davčno moč) ali pa kake posebne dohodke. Vselej je potrebno to kritje zastaviti porterjem papirjev v pravno veljavni, jasni obliki, nakar je treba skrbeti za čim širšo publiciteto. Pri tem morajo vabiti na vpis (prospekti) objektivno prikazati prednosti papirja. Tak prospekt se mora skrbno držati resnice in ima nalogo prepričati občinstvo, da je denar, naložen v te papirje, naložen varno in plodonosno.

Pa bo kdo prišel in dejal, da je država prva, češ, ona je emitirala toliko in toliko svojih obveznic, pa bi jih prodala še, če bi mogla. Zdaj pa hoče priti banovina na borzo in hoče konkurirati državi s tem, da ponuja svoje nove obveznice v nakup. Država mora varovati svoj interes in zato iz banovinskih papirjev ne sme biti nič. — Kdor tako govori, ne upošteva, da se je tečaj državnih papirjev kljub temu, da država večkrat čez noč spremeni pogoje tega ali onega papirja v svoj prid in v škodo imetnika, razvil tako ugodno, da stane državo denar, ki ga dobi s prodajo svojih efektov da-

nes na borzah, le 6%—9%. Če bi ljudje ne imeli večne bojzani od samolastnih ukrepov od zgoraj, ki so posegi v njih žepa, bi bila ta obrestna mera še nižja. Torej je država sama svoje sreče, oziroma svojega kredita kovač. Malo lojalne konkurence ji ne bi nič škodovalo. Kdor ima monopol, rad preveč zasluži, kdor ga pa nima, je koristnejši za občinstvo.

Apel na prebivalstvo bi bil uspešen

Zelo verjetno je, da bi naše občinstvo zelo rado segalo po papirjih dravske banovine. Pri nas se zelo pogosto sliši, da bi moral ostati denar doma, in kdor kaj takega reče, temu gotovo vsi ploskajo. Denar, vložen v banovinske papirje, bi šel v Ljubljano in od tod bi šel v ta ali oni kraj Slovenije, kjer je treba napraviti kaj koristnega in pametnega. Ker je finančno gospodarstvo naše banovine na glasu kot vzorno in nenavadno točno — saj se zapadlosti plačujejo redno preje, nego je pogojeno — si bo banovina v kratkem tudi v širokih slojih pridobila sloves lojalnega in tenkovestnega, zelo točnega plačnika, in radi vseh teh okolnosti bo banovino stal denar manj kakor državo, t. j. tečaj njenih papirjev bo sorazmerno višji. In že, če bo nivo tečaja enak tečaju državnih papirjev, bo banovino stal kredit manj kakor jo stane danes. Ta ugotovitev je zelo važna.

Poleg privlačnosti, ki bi jo imel banovinski vrednostni papir za občinstvo na eni strani radi neposrednih koristi, ki jih ima prebivalstvo Slovenije od investicij, navedenih iz javnega kredita, na drugi strani pa radi varnosti te naložbe in skrbne in točne obrestne, odnosno amortizacijske službe, moramo upoštevati tudi blagodejni vpliv take smotrene organizacije javnega kredita na javno in na zasebno gospodarstvo. Sedanja kreditna baza banovine je povsem nezadostna ter se ravna banovinski kredit po faktorjih, ki nimajo prav nobene zveze z gospodarstvom banovine. Oni ljudje pa, ki upravljajo premoženja, so danes v zelo težkem položaju, ker nimajo na izbiro veliko načinov plasmana, tu bi se jim pa nudil še en način plasmana, ki jim je dozdaj zaprt. **Premoženja se morajo, kakor znano, nalagati na čim več načinov, in že samo radi tega, splošno upoštevane načela je banovini zagotovljen dober odziv občinstva.**

Morda pa poreče kdo, da je tehnika emisije takih vrednostnih pa-

pirjev posebno težavna reč, in da pri nas ni takih finančnikov, ki bi znali tak-le papir pravilno emitirati. — Ta skrb je pač odveč, prvič zato, ker je pravna in finančno-tehnična stran takih efektov enostavna, na drugi strani pa zato, ker so še živi številni možje, ki so pred vojno opravljali te posle pri zadolžnicah Kranjske dežele. Sicer pa ne živimo na mesecu ali v brez-zračnem prostoru in gremo zato prav lahko po nasvet v sosedno Avstrijo ali prijateljsko Češkoslovaško, če že ne maramo iti na jug ali vzhod po ono, kar prav za prav že sami vemo in znamo.

Take papirje lahko emitira banovina sama ali pa jih emitira za njen račun kak denarni zavod — v tem primeru Hranilnica dravske banovine. Na trg se jih lahko postavi na dva načina: ali jih banovina, oziroma njena hranilnica polagoma prodaja na borzi po vsakokratnem tečaju, ki se tam svobodno tvori, ter z rastočo ali pojemajočo intenziteto ponudbe vpliva na formiranje tečaja, ali pa proda celo emisijo naenkrat neki banki ali

Naši javnosti!

Dne 29. januarja se je v Ljubljani ustanovilo **Društvo za ceste**, ki je tretje v državi in sestavlja skupaj z beograjskim in zagrebškim društvom Jugoslovansko društvo za ceste v Beogradu, ki je obenem včlanjeno v Zvezi slovenskih društev za ceste in v mednarodnem komiteju za prirejanje cestnih kongresov.

Z naglim razvojem avtomobila v povojni dobi je prešel velik del prometa od železnice na cesto. Zbog povsem drugačne in težje obremenitve pri nas nismo mogli ohraniti obstoječih cest v brezhibnem stanju, tako da je treba misliti na zboljšanje cestnega omrežja z moderno utrditvijo cestišč. Dalje smo odločeni slediti našim sosedom in drugim narodom z obsežnimi cestnimi novogradnjami.

Vendar moramo ob tej priliki spoznati, da gremo v novo dobo nepripravljeni, brez stvarnih domačih izkušenj in nepremišljeno. S tega razloga je pomen novosnovanega društva toliko večji. Društvo hoče po osvojenem cestnem programu pri stvarnem reševanju obravnavati vsa vprašanja z gospodarsko-financijske kakor tudi tehnične strani. Društvo bo zbiralo domače kakor tudi tuje znanstvene izsledke, da s tem pripomore k napredku tehnik v cestogradnji. Nadalje hoče društvo pod-

preti javno upravo pri stremljenju za ustvaritev cestnega omrežja, ki naj v prometno-tehničnem oziru zadosti potrebam modernega prometa in vozil. Slovenija je brez dvoma tujskoprometni center Jugoslavije in naj bi bila zato pri reševanju cestnega vprašanja najbolj uvaževana. Turizem zahteva nove moderne ceste, brez katerih ne bomo mogli konkurirati z našimi sosedi, ki so že zdavnaj spoznali pomen dobre ceste.

Za doseg svojih ciljev je društvu potrebno sodelovanje široke javnosti in se zato obrača na vse ustanove in podjetja ter posameznike s prošnjo, da se včlanijo in s svojim delom pomagajo pri zasledovanju toliko važnih vprašanj.

Letna članarina za posameznike znaša 24 din. Za podjetja je članarina določena na 150 din in društva ter ustanove 300 dinarjev. Podjetja in društva lahko plačajo tudi večji znesek in pridobijo za vsakih nadaljnjih 150 din oziroma 300 din še en glas, vendar pa si ne morejo tako pridobiti več kot 5 glasov.

Podporni člani so one fizične in pravne osebe, ki prispevajo v denarju, imetju, knjigah ali zbirkah najmanj enkrat 10.000 din ali letno 1000 dinarjev.

Dr. Vrhunec I. r., predsednik.
Ing. Dimnik I. r., tajnik.

Reklamacijski odbor

začne zasedati v ponedeljek, dne 8. marca. Davčni zavezanci naj se glede informacij obrnejo na svoje strokovne organizacije in svoja stanovska združenja!

Skupen nastop bolgarskih in jugoslovanskih obrtnikov na Lipskem velesejmu

Graška »Tagespost« poroča, da so jugoslovanski in bolgarski obrtniki sklenili, da bodo na velesejmu v Lipskem, ko tudi na kasnejših konferencah v Berlinu zastopani po skupni delegaciji. To naj bi bil začetek najbojega sodelovanja gospodarskih ljudi Jugoslavije in Bolgarske. Korak obrtnikov pozdravljamo kar najtopleje ter upamo, da bo tudi med drugimi gospodarskimi stanovni našel dober odmev.

Železniška in turistična konferenca na Sušaku

Na Sušaku je bila te dni konferenca zastopnikov železniških uprav Avstrije, Madjarske in Češkoslovaške ter naših turističnih organizacij in paroplovnih družb. Na konferenci so se razpravljala vprašanja, ki so v zvezi z našim tujskim prometom in letošnjim obiskom tujcev v našem Primorju. Konferenca je bila zlasti potrebna, ker se Italija zelo trudi, da s turističnimi lirami privabi čim več tujcev. Zlasti pa bo skušala pridobiti številne obiskovalce pariške svetovne razstave, da naknadno obišejo še Italijo.

Avtobusnim podjetjem

Podjetja, ki redno prevažajo z motornimi vozili potnike, morajo predložiti svoje vozne rede banški upravi do 1. aprila 1937. Novi vozni redi stopijo v veljavo dne 22. maja, hkrati z novim železniškim. Pri sestavi voznih redov avtobusnih podjetij se morajo upoštevati vozni redi železnice, poštne avtobusne službe ter interesiranih nedržavnih avtobusnih podjetij. Prekasno predloženi vozni redi se ne bodo odobrili.

Nova številka »Trgovskega tovariša«

Trgovska zgodovina Schellenburgove ulice v Ljubljani

Izšla je januarsko-februarska številka »Trgovskega tovariša«, ki je vsa posvečena trgovski zgodovini Schellenburgove ulice. Na podlagi starih listin, knjig ter ustnega izročila, zlasti iz podatkov g. Jeana Schreya je napisal doktor Rudolf Andrejka temeljito študijo o ljubljanski Šellenburgovi ulici (nekdanji Gallovi ulici), njenih hišah in trgovinah. Razprava dr. Andrejke je pisana jasno in na podlagi temeljito obdelanega materiala, da vstaja pred bralcem vsa nekdanja stara Ljubljana, ki je bila trgovsko primeroma pač bolj pomembna kot danes. Ustanovitev Kazine in Narodne čitalnice je opisana v tej razpravi, iz katere izvemo tudi, kako je bilo nekoč z drugimi hišami v Šellenburgovi ulici, tako s Kozlerjevo, Bonačevno, Scagnettijevo, Luckmannovo, Maličevimi itd. Ko se je Šellenburgova ulica ustanovila, je bila trgovsko še tako mrtva, da ni mogla mestna občina pripraviti obrtnikov do tega, da bi se preselili iz Špitalskega mostu v nove, zanje prirejene in vzdrževane lokale v Šellenburgovi ulici. Danes pa je ta ulica ena prvih naših trgovskih ulic. Kako je prišlo do tega razvoja, tudi o tem poroča dr. Andrejka v svoji razpravi, ki si jo naj zato tudi vsakdo, ki se zanima za domačo zgodovino, prečita. Dr. Andrejki pa je treba izreči vse priznanje in vso zahvalo za trud, da je rešil pozabe tako zanimiv in poučen del zgodovine o naši domači trgovini.

Širite »Trgovski list«!

Poslanec Ivan Mohorič o novem proračunu

II.

In sedaj še nekaj besed o proračunskih prihrankih. Če pregledamo zaključne račune iz leta 1934/35. in l. 1935/36., potem v resnici vidimo, da je bilo v l. 1935/36. v resnici za 251 milijonov dinarjev več dohodkov. Ali pa to pomeni, da je leto res zaključilo s prihrankom? Morem biti aktiven tudi s tem, da naročim material na kredit. Sedaj pa poglejmo, kako izgleda fiskalna razbremenitev, ki se tako poudarja?

Zemljarina je bila proračunana v zaključnem računu za l. 1934/35 s 456, plačano je je bilo 441, za l. 1937/38. pa je proračunana s 460 milijoni din. Zgradarina je bila predvidena na 280 in toliko je bilo tudi doseženo. Davek na poslovni promet pa je bil proračunan na 490, doseženo je bilo 500, proračun za l. 1937/38 pa predvideva 760, torej za 260 milijonov več. To pa zato, ker je bil lani povišan ta davek za 25%, pozneje pa je še finančni minister z uredbami povišal ta finančni efekt. Pri taksah je bilo po zaključnem računu doseženo 666, sedaj pa je predvideno 819, to je za 153 milijonov več. Vozarinska taksa je bila proračunana preje na 220, sedaj pa na 300 milijonov. Carine so se povečale od 660 na 868, dohodki monopola pa od 1537 na 1911 milijonov din, torej za 374 milijonov več.

Če vse te poviške seštejemo, pridemo do velike vsote 1300 milijonov din. Če dodamo k temu še obremenitve, ki rezultirajo iz valutnih diferenc pri izvozu pri Narodni banki ter če prištejete še obremenitve, ki jih nameravata naložiti na gospodarstvo minister za soc. politiko in gradbeni minister, potem znaša povečanje obremenitve skupno 1760 milijonov dinarjev.

Narodna banka, ki dekretira — v resnici nikdar ne moremo zvedeti, kdo prav za prav dekretira, ker pravi Narodna banka, da se to nje nič ne tiče, fin. minister pa odgovarja, da so oni delniška družba in da zato nič ne more storiti — tej Narodni banki, ki je po mačehovsko postopala z našimi izvozniki, se je posrečilo, da je v teku petih let odpisala od kapitala, ki znaša v vsem le 180 milijonov, brez lanskega leta celih 196 milijonov din. Emisijski zavod uporablja krizo, da odpisuje v celoti svoj delniški kapital!

Narodna banka daje danes gospodarstvu 1531 milijonov eskontnih posojil ter 261 milijonov lombardnih. Sedaj pa se izdaja uredba o likvidaciji kmetskih dolgov, v kateri se pravi, da bodo mogli denarni zavodi dobiti od Priv. agrarne banke obveznice, ki jih bodo mogli lombardirati pri Narodni banki. Vprašam vas, kako naj se te obveznice lombardirajo, če pa bodo znašale v vsakem primeru najmanj 1500 milijonov in morda celo več in kako se bodo mogle spraviti v sedanji lombardni okvir 260 milijonov din.

Prehajam na ukrepe za oživiljenje javnih del.

Posl. Mohorič pravi, da se vsa ta dela ne morejo reklamirati za sedanjo vlado, ker se je gradnja novih železnic pod družbi Batignolles sklenila še pod prejšnjimi režimi, tudi milijarda za javna dela je služila že kot agitacija za petomajske volitve itd. Nato preide posl. Mohorič na fond, ki se je ustanovil za javna dela pri gradbenem ministertvu. Če se hoče poživiti gospodarstvo, potem ne gre, da se obremeni tako važen gradbeni predmet kakor je cement s trošarino 3000 din za vagon.

Najtežje pri javnih delih pa je to, da dosedaj še nikdar nismo mogli govoriti o programu javnih del in o načinu njih izvajanja, o njih racionalnosti ter o njih pogojih. Nasprotno pa smo videli, da so se javna dela oddajala tudi tako, kakor da bi bila strankarski instrument. Toda javna dela je treba presojeti po čisto drugih kriterijih.

Kar se

tiče fiskalne obremenitve

sem že navedel potrebne številke. Navedel sem tudi okrožnico dravske finančne direkcije o eksekucijah itd. Obžalujem, da je finančni minister popolnoma izgubil oblast nad svojimi podrejenimi.

Kar danes delajo mestne in druge občine, pa je že popolna finančna anarhija. Na najboljšem potu smo, da pridemo v popolnoma srednjeveške razmere. Neki trgovec iz Južne Srbije mi je konkretno pokazal, kakšne carinske meje so v notranjosti države. Ne gre tako, da si more vsak uzurpirati pravice za čisto svojo finančno politiko. Tu je treba napraviti red in vpovstaviti avtoriteto! Finančno ministertvo je tudi o vsem tem prejelo že dovolj informacij, samo je finančnemu ministertvu manjkala politična avtoriteta, da bi to zlo odpravilo.

Govorilo se nam je tudi

o 300 novih uredbah.

Od teh je 55 gospodarskega, 19 pa finančnega značaja. Od teh smo v finančnem zakonu sprejeli in zakonili le 29. Kaj pa je z drugimi? Pa še nekaj je treba omeniti. Spominjam se, da je bilo dano pooblastilo za uredbes za oživiljenje gospodarskega življenja. Takšnih uredb je bilo 55 in samo za te je bilo izdano pooblastilo. Bilo bi zanimivo slišati, na podlagi kakšnih pooblastil pa so bile izdane druge uredbes? Ne spominjam se, da bi bile te uredbes izdane za fiskalna bremena, zlasti pa ne, da se z njimi menja davčni zakon in zato se ne bi moglo reči, da je uvajanje fiskalnih bremen v popolnem skladu s pooblastilom. Z nekaterimi teh uredb pa se celo menjajo zakoni, kakor n. pr. zakon o P. A. B., ko se znižuje zajamčena 6%na

dividenda na polovico. Menja se zakon o Narodni banki, kar pa se ne bo nikdar moglo izvesti. Menjali so se tudi pozitivni sodni predpisi, kar se pač z eno uredbo nikdar ne bi smelo zgoditi.

In kaj je pozitiven efekt vsega tega? Po likvidaciji dolgov je bil g. minister tako skromen, da je dejal, da je šlo 38 milijonov din za PAB. To je 1% prijavljenih dolgov, včeraj pa smo slišali, da bi moralo iti 150.000.000 din, a je šla samo ena petina. Kaj bo, torej z uredbo? Rečem, da je neizvedljiva. Že na prvem koraku vidimo: žetev bo konzumirana. Dal Bog, da bi imeli letos enako dobro letino in potem bomo zopet dobili 1% mesto 5%. Kako se bo stvar potem končala? Nikakor se ne more dobro, da o dravski banovini niti ne govorimo, kjer ni nobena združna zveza niti zveza mestnih hranilnic izročila svojih portfeljev, ker se boji, da bi potem mogle nastati najbolj usodne posledice.

Sedaj se tudi g. minister za socialno politiko mnogo trudi, da bi rešil

nekatera socialna vprašanja.

Izdal je uredbo o minimalnih mezdah, ki pa je fakultativna. Nekateri bani bodo imeli ambicijo, da jo izvedejo, drugi ne. Kakšna je potem praktična vrednost uredbes, če se v banovinah ne izvede, če ni predviden organ, ki vse koordinira, nadzira in urejuje. Kaj pa smo tudi z razširjenjem zavarovanja in z mezdami dosegli? Ni rešeno niti vprašanje našega kmetskega proletariata niti še bolj občutljivo vprašanje našega šolanega proletariata. To zlasti govori smešno nizka številka o naši notranji kolonizaciji, ko je bilo v desetih letih naseljenih le 34.000 oseb.

Imam samo eno ambicijo, da s strokovno kritiko pripomorem, da se v naše finance uvede red in da se preneha to brezglavo zadolževanje na račun bodočih proračunov ter tudi novih generacij. Proti temu nastopa opozicija in zato sem primoran, da glasujem proti proračunu.

Zaključni govor finančnega ministra

Pred načelnim glasovanjem o proračunu je odgovarjal finančni minister Letica na nekatere pripombe govornikov ter med drugim dejal:

Drž. boni, za katere je imela vlada pooblastilo v finančnem zakonu, ne pomenijo nobene nove obremenitve. To pooblastilo je v finančnih zakonih že 10 let ter je zato depasirano, če se baš sedaj očitajo vladi ti boni. Vlada bo vsoto teh bonov, ki znaša sedaj 1300 milijonov din, znižala na 500 milijonov, kar je pač najboljši demantni vest, da se hoče vlada s temi boni zadolževati.

Opozicija je nadalje trdila, da je vlada z uredbo o likvidaciji kmetskih dolgov zadolžila državo za 1600 milijonov din. Ta vsota pa je čisto samovoljna, ker dosedaj še ni določena niti vsota vseh kmetskih dolgov.

Opozicija je nadalje trdila, da se je vlada zadolžila na podlagi pooblastil za približno 3 in pol milijarde din. Tudi ta trditev ni resnična, ker vsi ti dolgovi datirajo večinoma iz l. 1935. in prejšnjih let, zelo malo pa iz l. 1936. Sicer pa, kako se more opozicija obregnuti ob te kredite, ko pa se tičejo narodne obrambe.

Pa tudi blagajniški zapisi ne pomenijo nove zadolžitve, ker imajo samo ta namen, da se neurejeni dolžniški odnošaji izpremenijo v urejene. Ta dolg pa je obstajal že prej, samo da ga država ni plačevala in niti obresti za dolg. Upniki so vložili kapital, ki je bil odzvet narodnemu gospodarstvu. — Sedaj je vlada z blagajniškimi zapisi vrnila narodnemu gospodarstvu ta kapital.

Za javna dela se je vlada dosedaj zadolžila od kredita 1 milijarde za 812 milijonov din, za izvršena dela pa je izplačala nad 300 milijonov din. Z javnimi deli bomo okrepili narodni dohodek in z njimi se narodni inventar obogatil z novimi objekti.

Na očitek, da gradi proračun z naivnim optimizmom, pa odgovarja finančni minister: Naši novi izdatki se nanašajo samo na dolgeve in vojsko, kar se gotovo ne more smatrati kot nepotreben izdatok. Ves ostali del proračuna je ostal skoraj neizpremenjen. Nikakor ni bilo mogoče, da bi se ta proračun znižal. Vlada samo obžaluje, da ni mogel biti predloženi proračun višji, kar istočasno dokazuje, da se vlada ozira na obremenitev narodnega gospodarstva.

Politične vesti

Predsednik dr. Beneš je dal izjavo dopisniku »Petit Journal«, v kateri pravi, da je bilo l. 1936. najbolj kritično po l. 1914. in to zaradi etiopske vojne, zaradi državljanske vojne v Španiji ter odgovodi versajske pogodbe in locarnskega dogovora. Kljub temu pa je bil mir ohranjen. Leto 1937. bo mnogo manj kritično, čeprav bo treba premagati polno težkoč. Predsednik dr. Beneš pa je prepričan, da bo mir ohranjen.

Čsl. zun. minister dr. Krofta je podal na seji zun. pol. odborov parlamenta daljši ekspoze, v katerem je uvodoma naglasil, da mora biti Češkoslovaška pripravljena tudi na največje žrtve, da bo njena obramba dovolj močna. Nadalje je naglasil, da je Zveza narodov stebler miru in da je Češkoslovaška absolutno za to ustanovo. Mala antanta se notranje utrjuje. Ob obisku dr. Beneša v Beogradu se bo jasno pokazalo prijateljstvo med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Kampanja proti dr. Sebi ni skali prijateljstva z Romunijo. Odnosaji s Francijo so se s podpisom trgovinske pogodbe znova zboljšali. Pakt z Rusijo je izrazilo defenziven in v skladu s statuti Zveze narodov. Odnosaji z Nemčijo so korektni, moti pa jih propaganda, ki se širi iz Nemčije proti Češkoslovaški. Demokracija Češkoslovaške je svojo najtežjo preizkušnjo že dobro prestala.

Veliki fašistični svet je začel zasedati ter je zlasti razpravljalo o situaciji, ki je nastala zaradi silno povečanega oboroževanja Anglije. Italija bo seveda kot velesila in kolonialna država v oboroževanju tekmovala. Po poročilu Mussolinija se je razpravljalo o sklenitvi vojaške zveze z Nemčijo. Sklepi o tem predlogu pa zaenkrat še ne bodo objavljeni.

Veliki fašistični svet je sklenil, da se vsi moški od 18. do 55. leta militarizirajo, da se podaljša za pet let vojni komisariat nad industrijo, da se za oboroževanje izda 18 milijard lir in da se obrambna sposobnost Italije poveča do maksimuma. Svet pozdravlja generala Franca ter zvezo z Nemčijo. Seveda tudi odobrava vse, kar sta mu predložila Mussolini in vlada.

Sušnik je svoje potovanje v Rim odložil. Zaradi nepričakovanega preokreta Italije v habsburškem vprašanju so na Dunaju silno razočarani. Ni izključeno, da bodo zaradi teh razočaranj nastali še prav presenetljivi dogodki.

V vatikanskih krogih se kategorično demantira, da bi se Vatikan aktivno angažiral za obnovitev habsburške monarhije. Vatikan da je že davno izjavil, da se v takšna vprašanja ne meša. Notranja zadeva avstrijskega naroda je, če se bo habsburška monarhija obnovila ali ne.

Francoski zunanji minister Delbos je sprejel avstrijskega pariškega poslanika ter mu izjavil, da je Francija glede važnih srednjeevropskih vprašanj popolnoma soglasna z Malo antanto.

Angleška vlada je naročila svojemu zastopniku v Berlinu, da urgira pri nemški vladi odgovor na angleški noti z dne 4. in 19. novembra 1936, ki sta ostali še do danes neodgovorjeni. Indirekten odgovor pa je dala na ti dve noti sedaj »Frankfurter Zeitung«, ki pravi, da je zapadni pakt nemogoč in da Nemčija ne pristaja na kolektivno varnost, temveč je za sklenitev bilateralnih paktov. Nasprotje med Nemčijo in Anglijo se je zaradi tega znova poostriilo.

Angleški zunanji minister Eden je sprejel nemškega veleposlanika v. Ribbentropa ter se z njim razgovarjal o vprašanjih, ki zanimajo obe državi.

Sedanji angleški ministrski predsednik Baldwin bo deset dni po kronskih svečanostih odstopil. Njegov naslednik bo sedanji finančni minister Chamberlain.

Republikanska vojska je prodrla v predmestja Toleda, ki je že skoraj odrezan od Francovih čet. Pred Madridom so bili v glavnem le topniški boji. — Alcalá Zamora se je baje odločil za generala Franca in bo odpoštoval v Burgos. Franco zopet napoveduje zavzetje Madrida.

Indijska kongresna stranka, ki zahteva samostojnost Indije, je dobila pri volitvah veliko večino.

Japonski listi trde, da bo Nemčija v kratkem predlagala Italiji, da se priključi japonsko-nemškemu protikomunističnemu bloku ter da bo Italija predlog sprejela.

Tudi Japonska bo baje v kratkem predložila veleislam svoje še posebne kolonialne zahteve. Ministrski predsednik Hajaši je že najjavil, da se bo začela Japonska pogajati z Nizozemsko zaradi odstopa Nove Gvineje.

Sovjetska Rusija ima danes največ podmornic na svetu.

Denarstvo

Uradni tečaj

za mesec marec 1937

Finančni minister je določil uradne tečaje za mesec marec tako-le:

1 napoleon	308
1 zlatna turška lira	344
1 angleški funt	238
1 ameriški dolar	43'55
1 kanadski dolar	43'25
1 nemška marka	14'50
1 zlot	8'20
1 avstrijski šiling	8
1 belg	7'35
1 pengö	8'70
1 braziljski milreis	2'60
1 egiptski funt	218
1 urugvajski pezoz	23
1 argentinski pezoz	13
1 šilski pezoz	1'30
1 turška papirnata lira	34'30
100 albanskih frankov	1395
100 francoskih frankov	203'60
100 švicarskih frankov	1000
100 italijanskih lir	229'50
100 nizozem. goldinarjev	2380
100 bolgarskih levov	45
100 romunskih lejv	32
100 danskih kron	950
100 švedskih kron	1098
100 norveških kron	1070
100 pezet	200
100 drahem	39
100 češkoslovaških kron	152
100 finskih mark	94
100 letonskih lat	815

Tem tečajem je že prištel pribitek (aprimé).

Odlog plačil je dovoljen:

Prekmurški banki d. d. v Murški Soboti za dobo 6 let za dolgove, nastale do 28. septembra 1936. Obrestna mera za stare vloge po 2 odstotka.

Novo češkoslovaško posojilo v Franciji

Češkoslovaška vlada je sklenila v Franciji novo posojilo v višini 697 milijonov frankov, ki se bo uporabilo predvsem za amortizacijo obveznic iz l. 1932., ki zapadejo dne 1. aprila. Nove obveznice se bodo obrestovale po 5 odstotkov, torej niže ko prejšnje. Njih emisijski tečaj je 92. Obresti teh obveznic so v Franciji in v Češkoslovaški davka proste. Za redno plačevanje obveznic ter obresti jamčijo dohodki češkoslovaškega tobačnega monopola. Francoska vlada je prevzela jamstvo za uspeh emisije in za redno opravljanje obrestne službe.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 27. februarja objavlja: Uredbo o izpremembi in dopolnitvah spiska luksuznih predmetov k uredbi o odmeri in pobiranju davka na luksuz — Dopolnitve pravilnika o načinu pobiranja banovinskih trošarin po uredbi o banovinskih trošarinah — Pravilnik o posesti psov in pasjem davku v občinah dravske banovine.

Prof. Degen Friderik

Reklamno pravo

(Dalje)

Prav tako sme biti tožen, kdor brez pravice izda drugemu ali izkorišča v lastnem ali drugem podjetju poslovno tajnost v proizvodnji ali v trgovini zaradi konkurence, če je izvedel za to tajnost:

s svojim ali tujim ogledništvom kakor tudi z drugimi nezakonitimi ali dobrim običajem nasprotnimi dejanji ali

iz tehničnih predlogov in predpisov, iz osnutka, modela, šablone, zarez, recepta, klišaja, vzorca ali zbirke vzorcev in iz seznama potrošnikov, kar mu je bilo posebej zaupano,

ob izvršitvi posla, za katerega ga je pozvalo sodišče ali drugo oblastvo.

Teh predpisov ni uporabljati, če se znanje in izobrazba, ki ju je pridobil zaposlenec z delodajalčevoljo v njegovem podjetju med

Zahteve industrijev

Resolucija vsedržavne konference industrijev v Beogradu

Konferenca industrialcev iz vse države, ki je bila v Beogradu 24. in 25. februarja, je po vsestranski debati zlasti poudarila, da naši državi manjka še na vseh poljih njene gospodarske delavnosti enoten načrt ali sistem, po katerem bi se vodila vsa gospodarska, zlasti pa vsa industrijska politika v državi. Zato je konferenca predvsem poudarila svojo željo, da bi se čimprej sklical gospodarski svet, s pomočjo katerega bi se sestavil tak načrt ter bi se naše gospodarstvo razvijalo po enotni črti.

Po tej načelni ugotovitvi pa je konferenca sklenila še naslednje svoje zahteve:

1. Kr. vlada naj pokloni večjo pažnjo pospeševanju izvoza naših industrijskih izdelkov ter naj podpira ta izvoz z enakimi ukrepi, katerih se danes poslužujejo vse druge države, zlasti pa se naj izvoznikom dovoli, da morejo prodati vse svoje izvozne devize svobodno na borzah po pooblaščenih denarnih zavodih.

2. Devizni predpisi, ki so postali preveč obsežni in komplicirani, naj se poenostavijo ter naj se izda njih prečiščena izdaja. Cene v ceniku za zavarovanje valute naj se čim bolj prilagode cenam, ki jih izvozniki v resnici morejo na tujih trgih doseči za svoje blago.

3. Izvozne devize in terjatve naših izvoznikov iz kliringov naj se obračunavajo po polnem tečaju, t. j. po tečaju, ki je v skladu z resnično vrednostjo dinarja ter naj se izvoznik obvaruje, v kolikor to sploh dopuščajo razmere, škode zaradi fluktuacije tečajev.

4. Pri sklepanju trgovinskih pogodb naj se doseže možnost, da bomo v večji meri izvažali finalne izdelke ali vsaj polfabrikate mesto surovin, da se na ta način v večji meri zaposli domače delavstvo ter da se v ta namen izdajo tudi potrebni devizno-politični predpisi. Zlasti prosimo, da se posveti večja pažnja izvozu naše moke, mesnih izdelkov, konoplje itd.

5. Kr. vlada naj čimprej začne reševati vprašanje financiranja in kreditiranja naše industrije, ki se naj zlasti z domačim kapitalom ter s ceneniimi krediti usposobi za delo. Do rešitve tega vprašanja prosimo, da se vsi kratkoročni krediti, ki se zaradi sile razmer ne morejo izplačati v krajših rokih, izpremene v dolgoročne in da se istočasno zniža obrestna mera.

Narodna banka kraljevine Jugoslavije naj da industriji na razpolago zadosti kreditov, sedanjih kreditov naj ne odpove in naj jih

tudi ne zmanjšuje niti posredno niti neposredno ter naj za nje tudi ne zahteva večjih jamstev, kakor pa so predpisana v njenih pravilih.

7. Ob priliki predložitve novega rudarskega zakona zahtevamo, da se glede načrtov in predlogov novih zakonov ali uredb predhodno zaslišijo za mnenje vse zainteresirane gospodarske organizacije.

8. Zaradi čim hitreje ustvaritve pogojev za elektrifikacijo države naj se s sodelovanjem zainteresiranih podjetij in organizacij izda zakon o elektrifikaciji s popolnoma jasnimi določili, pri čemer pa se morajo pridobljene pravice spoštovati.

9. Smatrajoč podržavljenje in birokratizacijo gospodarstva kot škodljiva za celoto, zahtevamo zlasti, da državna svilara v Novem Sadu omeji svoje delo izključno na izdelovanje prediva iz umetne svile, da pa neha s tkanjem, beljenjem, tiskanjem in dopolnitvijo umetne svile.

10. Prosimo kr. vlado, da ne dopusti nadaljnjega poostrovanja odnošajev med delodajalci in delavci ter da v zvezi s tem izvede revizijo, oz. izda avtentično tolmačenje socialnih določil obrtnega zakona, da bi se ta enako izvajala v vsej državi, zlasti pa glede zastaranja prejemkov uslužbencev in bi se moral v ta namen dopolniti in razširiti § 246. obrtnega zakona.

11. Glede avtonomije delavskega zavarovanja prosimo, da se v njegove uprave delegirajo zastopniki, ki jih predlagajo dotične delodajalske in delavske organizacije. Opozarjamo odločujoče resore, da pravilnik o zaposlovanju tuje delovne moči ne ustreza sedanjim potrebam. Zahtevamo, da se vsaj pri izdaji pravilnika k uredbi o minimalnih mezdah sprejmejo naše pripombe, ki smo jih že večkrat predložili ob priliki raznih načrtov za navedeno uredbo.

12. Zahtevamo, da se iz predloga finančnega načrta za l. 1937. do l. 1938. izpustila iz paragrafa 18. točki 5. in 6., s katerima se pooblašča prometni minister, da more brez plačila carine uvažati železniški material ter prevozna sredstva iz tujine. Če kr. vlada našo zahtevo ne sprejme, potem prosimo, da se točki 5. in 6. § 18. predloga finančnega zakona dopolnita z določbo, da se smejo za potrebe državnih železnic uvažati carine prosto iz tujine izključno samo material in prevozna sredstva, ki se doma ne izdelujejo.

13. Prosimo, da se pri vseh na-

bavah za državo in samoupravna telesa, zlasti pa pri veliki nabavi železniškega materiala v znesku 400 milijonov din, nabavi doma v državi ves material, ki se more izdelati v državi, da bi se na ta način povečala zaposlenost domačih ljudi ter dal podnet za oživiljenje narodnega gospodarstva.

14. Pri vsem razumevanju za fiskalne potrebe države, prosimo kr. vlado in finančnega ministra, da čim bolj ustrežeta vsem željam in predlogom industrije glede neposrednih davkov, skupnega davka, taks in trošarin v smislu zahtev Centrale industrijskih korporacij kraljevine Jugoslavije, da bi se pravilno uporabljali veljavni predpisi ter ublažila najbolj občutna bremena. Pri tem opozarjamo na okoliščine, da se po našem davčnem sistemu v vedno večji meri nalaga industriji vloga zbiralca davščin za državo in samoupravna telesa ter da pretežni del fiskalnih bremen zadeva v prvi vrsti tako imenovano mestno gospodarstvo in zlasti industrijo, katerim se prepušča, da prevale ta bremena kakor vedo in znajo na drugo prebivalstvo. Jasno je, da majhen del prebivalstva ne more prenesti bremen, ki so namenjena za vso celoto.

15. Posebej pa še prosimo g. finančnega ministra, da s posebnim razpisom raztolmači vsem carinskim oblastvom, da se mora na podlagi določila § 4., odst. 7., točka 4. zakona o skupnem davku na poslovni promet oprostiti od plačila skupnega davka pri uvozu vse ono blago, ki je oproščeno plačevanja uvozne carine, in sicer brez ozira, če je oprostitve predvidena v dotičnih številkah carinske tarife ali pa v sklepih ministrskega sveta ali finančnega ministra.

16. Zahtevamo zlasti, da se z amandmanom k finančnemu zakonu za l. 1937/38. zbog povečanja potrošnje znatno zniža trošarina na cement, električno energijo, pivo, sladkor, in sicer:

a) državna trošarina na cement naj se zniža na višino, ki zadostuje za kritje anuitet posojila za javna dela, da bi mogle tvornice cementa za ustrezajoči znesek znižati ceno cementa v korist potrošnikov,

b) da se državna trošarina na električni tok za razsvetljavo zniža od 70 na 20 par za kilovatno uro, da pa se državna trošarina na električno energijo popolnoma odpravi, če služi elektrika za pogon ali za proizvodnjo dobrin ali za razsvetljavo pogonskih in delovnih prostorov in mest ter da se zanje odpravi tudi banovinska trošarina.

c) da se državna trošarina na pivo zniža od 7'50 din na 5'— din od hektolitrske stopnje, da se banovinska trošarina na pivo maksimira s 30'— din, občinska pa s 50'— din od hektolitra piva v Beogradu in sedežih banovin, na 30'— din v mestih z nad 15.000 prebivalci, na 20 din pa v drugih krajih.

17. Prosimo kr. vlado, da čimprej uredi za narodno gospodarstvo sedanje nevdržno stanje glede samoupravnih davščin z izdajo zakona o financiranju samouprav. Dokler se ta zakon ne izda, prosimo g. finančnega ministra, da najstrože izvaja svoja navodila z dne 28. decembra 1936 ter da ne dovoli nobenega odstopanja od teh načel iz oportunističnih ali političnih razlogov.

Zlasti prosimo, da se ne dopusti ustanavljanje ali ohranjanje notranjih carinskih barier okoli občin, mest in banovin ter da dovoli fin. minister samoupravne davščine v zmerni višini samo za one finalne proizvode, ki se dejansko potrebujejo na ozemlju dotičnega trošarinskega rajona. Zahtevamo, da se vsekakor prepove obremenjevanje pod katero koli obliko s samoupravnimi davščinami industrijskih surovin, pogona ali pogonskega materiala ter pomožnih sredstev proizvodnje.

Zlasti zahtevamo odpravo občinske trošarine na električno energijo tudi tam, kjer še obstoji ter odpravo banovinske trošarine na sodo, ker je ta predvsem industrijska surovina in pomožno sredstvo proizvodnje.

Vpostaviti se mora javnost sestave banovinskih proračunov ter dotičnih uredb in pravilnikov ter predvideti, da se morajo predhodno predložiti prebivalstvu v pogled ter mu omogočiti, da stavi svoje opombe, kakor velja to za občinske proračune.

Zahtevamo, da se še zagotovi sodelovanje ministrstva za trgovino in industrijo pri potrjevanju občinskih, mestnih in banovinskih proračunov s finančnim ministrom, da se na ta način doseže koordinacija gospodarske in samoupravne finančne politike.

Češkoslovaška prodaja našo pšenico naprej Nemčiji

Češkoslovaška vlada je nedavno prodala v Nemčijo 2000 vagonov pšenice in 1000 vagonov moke, ki jih je kupila pri nas. Češkoslovaška je seveda prodala našo pšenico naprej z dobičkom. Nekateri naši listi se zaradi tega zgražajo, kar pa je čisto odveč, ker ni nikjer zapisano, da ne bi smeli biti mi tako sposobni in sami prodati našo pšenico direktno v Nemčijo po boljši ceni. Če pa mi tega ne znamo, store to pač Čehi in edino prav je, da se od njih učimo, mesto da se razburjamo.

redno opravljenim poslom, izkoriščata po koncu zaposlenosti. Ta način negativne reklame je zelo pogost. To je prekršek proti tako zvani konkurenčni prepovedi, ki velja za uslužbence. Isto navaja O. Z. § 239/5.

K točki sedmi člena prvega zakona o pobijanju nelojalne konkurence je pripomniti tole: Kdor deluje kot agent, potnik ali pooblaščenec, ne da bi mu dovolil lastnik podjetja, zaradi konkurence v korist drugega konkurenta, sme biti tožen, da se mu prepove tako dejanje in da povrne storjeno škodo.

Prav tako sme biti tožen tudi konkurent, ki izkorišča delovanje navedenih oseb, dasi mu je bilo razmerje teh oseb do prvega podjetja znano.

V drugem delu tega zakona, v členih 16—43, imamo navodila za tožbe iz teh prekrškov, določila o višini škode, ki jo dobi oškodovanec, dalje o pristojnosti sodišč in pa določila o tako zvanih premijskih poslih. Toži lahko vsak posameznik, ali v interesu dobre trgo-

vine Zbornica za trgovino, obrt in industrijo ali pa kako drugo trgovsko društvo ali združenje, ki ima namen ščititi trgovske stanovske interese. To posebno v primerih § 2., 9., 11./2 ter 11./3. Le v primerih § 10., 11., 12., 14. ter 15. pripada pravica do tožbe samo konkurentu, ki je neposredno oškodovan.

ni, če je predpisana za ta dejanja strožja kazen z drugim zakonom. Ta člen torej direktno predvideva kazenski zakon, ki navaja mnogo-krat strožje kazni.

Važen je člen 30.: »Sodišče sme izreči po svoji uvidenosti, zlasti če se ponavljajo kazniva dejanja, storjena po tem zakonu (§ 25.), da je izključiti krivca od udeležbe pri vseh javnih nabavah in licitacijah, in sicer za dobo petih let (§ 58. K. Z.). Če gre za povratek se izreče prepoved za vselej.

Ta paragraf predvideva torej za kršitelja kazen, ki obstoji v prepovedi soudeleževanja pri javnih dobavah ter licitacijah. Končno še prepoveduje zakon v §§ 32. ter 33. takozvane premijske, odnosno kuponske kupčije. Premijske kupčije: prodajalec daje kupcu posebne premije pri določenem odvzemu, zlasti so take premije, odnosno nagrade dajale tovarne čokolade in kandičev (ure, gramofoni) ter delno tudi bonifikacije.

Kuponske kupčije: ...prodajalec obeta koristno nabavo blaga, če mu privede kupec določeno

število drugih kupcev. Take kupčije so prepovedane in nične. Po členu 34. je določena kazen do 15.000 din ali zapor do enega meseca.

§ 40. govori o odnošajih z inozemstvom, in sicer: »Inozemski državljani, ki imajo v naši kraljevini podjetje ali vrše kakšen obrat, so z našimi državljani izenačeni glede zaščite, priznane s tem zakonom.

Inozemec sme zahtevati zaščito po tem zakonu, kolikor ni predpisov v državnih pogodbah samo, če velja vzajemna zaščita v državi, kateri pripada (reprociteta).

Obstoj vzajemnosti mora dokazati tisti, ki se hoče z njo koristiti.

Iz teh navedenih paragrafov vidimo glavne prekrške proti reklamam, katere smo že delno spoznali v prej navedenih zakonih. V tem zakonu so urejeni ti prekrški proti reklamam in pa navodila za pravilno reklamo najbolj točno in sistematično. To je naš najlepši primer reklamnega prava. (Dalje prihodnj.)

Dobave - licitacije

Strojni oddelek direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 8. marca ponudbe za dobavo raznega elektromateriala, gradbeni oddelek pa do 5. marca za dobavo železne pločevine, kotnega železa in zakovic.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje za sebe in za Prometno upravo Zabukovca na dan 10. marca dobavo 95 cilindrov kisika in 60 cilindrov disousa.

Direkcija drž. rudnika Kreka sprejema do 8. marca ponudbe za dobavo gumenih ploščev in čevljev, tinol-paste, bombaževine, 500 hrastovih pragov, železne pločevine in železne žice in do 15. marca za dobavo telefonskega kabla.

Direkcija drž. rudnika Ljubija sprejema do 8. marca ponudbe za dobavo hrastovega lesa.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 10. marca ponudbe za dobavo stearinskih sveč in do 15. marca za dobavo platna in jadrenine.

Komanda mornarice v Zemunu sprejema do 8. marca ponudbe za dobavo motornih čolnov, in do 11. marca za dobavo 8.000 kg svinjske masti.

Splošni oddelek direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 9. marca ponudbe za dobavo 2.000 pol fascikelkartona in 100 m knjižgoveškega platna. Vzorec je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI.

Postna direkcija v Ljubljani razpisuje dobavo 20.000 pol konceptnega in 5.000 pol knjižnega papirja, dobavno v 30 dneh po dostavitvi naročila. Ponudbe se sprejemajo do 10. marca t. l.

Kr. šumska uprava v Višegradu sprejema do 17. marca ponudbe za zakup komnoloma granita.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 11. marca ponudbe za dobavo asinhrona motorja ter 8 m verig.

LICITACIJE:

Dne 6. marca bo v intendanturi štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za dobavo 17.353 m³ drv in dne 8. marca za dobavo 4816 ton premoga.

Dne 8. marca bo v intendanturi štaba III. armijske oblasti v Skoplju ofertna licitacija za dobavo 6 novih pisalnih strojev in dne 18. marca za dobavo 1730 ton premoga.

Dne 8. marca bo v intendanturi štaba vrbske divizijske oblasti v Banjaluki ofertna licitacija za dobavo 10 pisalnih strojev in dne 15. marca za dobavo večje množine drv.

Dne 12. marca bo pri štabu Bregalniške divizijske oblasti v Stipu licitacija za dobavo 5 pisalnih strojev (cirilica).

Dne 12. marca bo v intendanturi Kosovske divizijske oblasti v Prishtini pismena licitacija za dobavo 13 novih pisalnih strojev.

Dne 13. marca bo v intendanturi štaba osiješke divizijske oblasti v Osijeku ofertna licitacija za dobavo 19.350 m³ drv.

Dne 12. marca bo pri Upravi drž. rudarskih podjetij v Sarajevu ofertna licitacija za napravu betonskega temelja in dne 16. marca za nabavo železne konstrukcije za hladilnik pri drž. rudniku v Zenici.

Dne 13. marca bo v intendanturi bosanske divizijske oblasti v Sarajevu ofertna licitacija za dobavo večje množine drv in dne 15. marca za dobavo večje množine premoga.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Letna skupščina državne zveze jugoslovanske železne in kovinske industrije

Dne 28. februarja je bila v Beogradu 9. glavna letna skupščina Jugoslovanske državne zveze železne in kovinske industrije, katero je vodil predsednik inž. Ljubomir Godjevac.

Poročilo uprave konstatira, da je pokazala vlada dr. Stojadinovića več razumevanja za potrebe kovinske industrije ko prejšnje vlade. Prvič se je sedaj zgodilo pri sklenitvi pogodbe o graditvi proge Valjevo—Cačak, da ni bila v pogodbo sprejeta znana batinjolova klavzula, da more družba Batignolles uvoziti carine prosto ves material, ki ga potrebuje in ne glede na to, če se ta material v Jugoslaviji izdeluje ali ne. Na zahtevo Zveze je bilo sedaj določeno, da se rezervira za domačo industrijo ves material, ki ga ta izdeluje.

V poročilu se omenjajo še nekateri drugi za kovinsko industrijo važni dogodki. Tako se omenja sklep gradbenega ministra, da se morajo pogoji za zgraditev vodovodov iz državnih ali banovinskih sredstev sestavljati tako, da se morejo udeleževati licitacij tudi domača podjetja. Domačim podjetjem se mora poleg tega dajati tudi prednost, kakor to določa zakon o obrtih. S priznanjem govori poročilo tudi o razumevanju, ki ga je našla kovinska industrija pri vladi v vprašanju pocenitve plugov. Prvotno je hotela vlada doseči to pocenitev na ta način, da

bi se odpravila uvozna carina na pluge. S tem pa bi bila domača industrija prav zelo udarjena. Vlada je sedaj izprevidela, da je v interesu države in zlasti njene obrambe, če se kovinska industrija dobro razvija in zato je prodrla misel, da bi država subvencionirala kovinsko industrijo s premijo din 200— za vsak plug. S tem bi se plugi pocenili za 200 din in bi veljali le 400 din. Amandman v tem smislu je že izdelan in sedaj je odvisno le od finančnega ministra, da bo ta amandman tudi sprejet.

Toda na drugi strani se mora tudi konstatirati, da naša industrijska politika še ni ustaljena in zato imamo poleg ugodnih tudi neugodne pojave. Tako se v novem finančnem zakonu nahaja določba, da morejo železnice uvažati iz tujine ves material, ki ga potrebujejo, carine prosto. V tujini se namerava nadalje naročiti za 400 milijonov železniškega materiala. Zveza smatra to namero za napačno.

Ko je bilo poročilo uprave sprejeto ter so bila izpremenjena pravila, da morejo biti člani zveze ne samo predelovalci kovin, temveč tudi izdelovalci, je bila izvoljena nova uprava z inž. Ljubo Godjevacem na čelu. Kot podpredsednika pa sta bila izvoljena gg. Pilpel in prof. Nešič.

Zunanja trgovina

Trgovinska pogajanja z Nizozemsko se v Beogradu nadaljujejo. Nizozemska delegacija je nekoliko izpremenila svoje prvotno stališče ter je upanje, da pride še ta teden do sporazuma.

Cehoslovaki so nameravali zgraditi v Splitu veliko skladišče za pivo. Zgradili bi tudi velike hladilnice ter so ponudili splitski občini, da bi tudi domačini mogli uporabljati te hladilnice. Najprej je bila splitska občina za to, da čsl. nameramo podpira, potem pa se je nakrat premislila. Gospodarski krogi, zlasti vinogradniki, obžalujejo, da je češkoslovaška namera propadla, ker bi imel Split od nje samo korist.

Grško-ruska trgovinska pogodba je bila podaljšana.

Tudi Italija je odklonila svojo udeležbo na konferenci o razdelitvi surovin. Japonska pa se bo te konference udeležila.

Svetovna industrijska proizvodnja je v l. 1936. prekosila ono v l. 1929. za 20 odstotkov. Od starih industrijskih držav pa je to višino dosegla samo Anglija. Nemčija nekoliko zaostaja in njena proizvodnja je le za 14% večja. Za njo pridejo Združene države Severne Amerike. Industrijska proizvodnja Češkoslovaške se je povečala za 10 odstotkov.

Štev. 1849/37.

Nabava.

Direkcija drž. rudnika Velenje razpisuje neposredno pismeno pogodbo na dan 24. marca 1937 za dobavo 23 komadov ventilov za paro 400° Cel. 25 atm., 12 Orig. »Klinger« ventilov za 400° Cel. 4,25 atm., 120 rez. tesnil. obročev in 3 kom. vodnih zasunov 25 atm. Ostali pogoji pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 26. februarja 1937.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika sragee, ovrtnike in manšete. Pere. suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Tvrdba MILOŠ KARNIČNIK

vljudno naznanja, da se je preselila s Starega trga v vogalne prostore nebotičnika

ter se s svojo lepo izbiro damskega in moškega perila, bluz, rokavic, nogavic ter v ostalih modnih potrebščinah najtopleje priporoča.

Angleški trgovci s starim železom so se zavezali, da ne bodo starega železa nič več prodajali v tujino.

Nemške tvornice tkanin bodo morale od 1. marca dalje uporabljati za proizvodnjo svojih predmetov 25% umetnega vlakna.

Japonska je dosedaj slovela kot dežela z najnižjimi mezdami. Kakor vse kaže, pa bo te njene velike prednosti kmalu konec, ker so stavke delavcev za zvišanje mezd vedno bolj pogoste. Prve uspehe so delavci tudi že dosegli in največje japonske predilnice so že povisale delavcem mezde.

V Združenih državah Sev. Amerike so začeli poskuse s hitro rastočimi drevesi za papir. Vse močnejše veje dreves poročajo, da ostanejo le slabotnejši poganjki, ki ne vzamejo drevesu mnogo sile. Pravijo, da so dali dosedaj poskus dobre rezultate.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju mestnega stavbenika inž. Franja Dedeka. Konkurni sodnik Orožen, upravnik mase odvetnik dr. Vovk. Prvi zbor upnikov dne 11. marca ob 11. Oglasitveni rok do 5. aprila, ugotovljeni narok dne 12. aprila ob 9. uri.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju Lovra Rozmana, posestnika in lesnega trgovca v Kolnici pri Radovljici. Poravnalni sodnik Bidovec, poravnalni upravnik odvetnik Koblar. Narok za

Štev. 1853.

Nabava.

Direkcija drž. rudnika Velenje razpisuje za potrebe Prometne uprave Zabukovca neposredno pismeno pogodbo na dan 17. marca 1937 za dobavo 2400 kg čistega bencina 720—725. Ostali pogoji pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 25. februarja 1937.

Štev. 1875.

Nabava.

Direkcija drž. rudnika Velenje razpisuje neposredno pismeno pogodbo na dan 17. marca 1937 za dobavo 6000 zlebičastih strešnih opek, Ia, 60 robnikov ter 20.000 komadov zidne opeke. Ostali pogoji pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 26. februarja 1937.

sklepanje poravnave pri sodišču v Radovljici dne 6. aprila ob 10. Rok za oglasitev do 1. aprila 1937.

Nadalje je uvedeno poravnalno postopanje o premoženju posestnice in gostilničarke Hele Švigelj v Borovnici. Poravnalni sodnik dr. Leitgeb, poravnalni upravnik odvetnik Marolt. Narok za sklepanje poravnave dne 6. aprila, rok za oglasitev do 1. aprila 1937.

Marsikdo še ne ve,

da so potovanja in izleti, ki jih prireja dobrodelna pisarna »Po božjem svetu« v Ljubljani, skrbno pripravljena in se odlikujejo po cenosti in prijetni domačnosti. Kdor enkrat potuje pod imenovanim vodstvom, se rad pridruži še nadaljnjim izletom in večjim potovanjem. Letošnji spored je, izredno pester in zanimiv: Binkoštno potovanje na Sušak—Trsat—Rab, o velikih počitnicah po Južni Srbiji (to potovanje se je lani izredno lepo obneslo) in po sončni Dalmaciji, na Oplenac (trikrat), na Koroško, v Maria-Zell in na Dunaj, v Gorico—Trst, Benetke—Padovo, Rim—Neapelj, v Pariz, Salzburg itd. Podrobna pojasnila pošlje vsakomur zastoj uprava »Po božjem svetu«, Ljubljana, Wolfova ulica 1.

Sejmi in razstave

Sejmi v Plovidivu

V Plovidivu (Bolgariji) bo letos velesajem od 3. do 16. maja t. l. Interesenti glede pogojev za udeležbo pri Zbornici za TOI v Ljubljani ali pri Trgovinskem Muzeju v Beogradu in tudi neposredno pri upravi »Mostrenog Panaira« v Plovidivu.

Doma in po svetu

Zasedanje senata se je začelo v torek, dne 2. marca. Najprej bo senat razpravljal o trgovinskem zakonu, ki ga je skupščina že sprejela. Nato se bo začela v senatu proračunska razprava.

Narodna skupščina je že začela s podrobno proračunsko razpravo ter sta bila že sprejeta proračuna vrhovne uprave ter pravosodnega ministrstva.

Poslanca Jovan Zdravković in Radivoj Nikolić, ki sta bila izvoljena na dr. Mačkovi listi Združene skupščine svoje pooblastilne listine ter s tem pretrgala abstinenco, ki jo je proglasila združena opozicija. Izjavila sta, da sta prišla v skupščino, ker so zahtevali tako njih volilci, ki imajo od njih abstinenco samo škodo. Oba poslancata sta bila izvoljena v srbskih okrajih.

Večeslav Vilder je govoril na shodu b. SDK o svojem bivanju v Beogradu. Dejal je, da je takoj v začetku svojih razgovorov opozoril, da vsak napačno računa, kdor računa na notranja nesoglasja v vrstah kmetsko-demokratske koalicije. V Beogradu je bil zelo dobro sprejet in videl je, da smo mi vsi na eni ladji, da pa oni na drugi strani ladje niso naši neprijatelji.

Posl. Sirola je izjavil za časa proračunske debate, da sestavljajo poslancem govore neka uredništva in da se mora zato izvajati določba poslovnika, ki prepoveduje, da bi poslanci svoje govore čitali.

V Beogradu se je znova začela konferenca gospodarskih in industrijskih zbornic. Na konferenci se bo razpravljalo predvsem o amandmanih, ki bodo uzakonjeni z novim finančnim zakonom.

Proračun Zetske banovine znaša 67,6 milijona din. Šolska doklada bo znašala 50%.

Zbornice v Novem Sadu so zahtevale, da se ustanovi za območje apelacijskega sodišča v Novem Sadu posebno upravno sodišče.

Pri volitvah delegatov za bratovsko skladišnico v Trbovljah je od 2539 volilnih upravičencev volilo 1727. Lista zveze rudarskih delavcev (socialistična) je dobila 1257 glasov in 65 delegatov, kandidati Združene liste (belomodre) pa 470 glasov in 24 delegatov. Podoben rezultat so dale volitve tudi v Zagorju in Hrastniku.

Pri smuških tekmah slovanskega sokolstva v Planici so zmagali slovenski sokolski tekmovalci. Tekem so se udeležili poleg Čehoslovakov tudi Bolgari.

Stavka špediterskih delavcev v

Zagrebu se je nehala, ker so delodajalci popustili.

Povodenj je napravila v bjelovarskem okraju veliko škode. Več hiš se je porušilo.

Vse blagajniške knjige občine v Drvarju so zgorele. Ogenj je bil najbrže podtaknjen, ker bi morala baš te dni neka komisija pregledati delovanje občine.

Ker je hotel podkupiti nekega višjega banskega uradnika v Sarajevu, je bil obsojen na tri mesece zapora direktor gozdnega industrijskega podjetja »Varda« Vojteh Rona.

Aretiran je bil predsednik občine v Lapovu, ker je osumljen, da je bil v »španoviji« z neko razbojniško tolpo.

Na iniciativo Bolgarske so se začela med Romunijo in Bolgarsko pogajanja glede zgraditve skupnega mostu čez Donavo pri Ruščuku.

Predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža je dejal dopisniku »Petit Journala«, da vodi pot v Berlin skozi srednjo Evropo. Nemci so dejali, da pomeni organiziranje srednje Evrope obkroževanje Nemčije. To je pa popolnoma neresnično. Majhne sile se z veselo ne morejo pogajati, ker bi sporazum z njimi ustvaril vazalno razmerje. Čisto drugače pa je, če se skupina majhnih držav pogaja z veselo, ker potem ni te nevarnosti.

Kljub vsej propagandi italijanskih fašistov, da se v Italiji poveča število porodov, vsa njih akcija le ni imela pravega uspeha ter število porodov še nadalje pada. Kakor piše »Populaire«, je Italija zaradi manjšega števila otrok izgubila 15 divizij bodočih vojakov.

Etiopski cesar se ne bo osebo udeležil londonskih svečanosti, temveč ga bosta zastopala ras Kasa in etiopski poslanik v Londonu.

Vprašanje apanaže vojvode Windsorskega je urejeno. Vojvoda dobi 150.000 funtov ter letno rento v višini 25.000 funtov. Denar je dala kraljeva rodbina, ker je vlada odklonila, da predloži poseben zakon o apanaži za bivšega kralja Edvarda VIII. Znatno pa so prispevali k ureditvi apanaže tudi trije bogati indijski maharadži.

Novi francoski ameriški veleposlanik Bonnet je bil sprejet od Roosevelta v nastopni avdienci.

Nemški veleposlanik v Londonu Ribbentrop bo najbrže odpoklican. Podrle so se vse nade, ki so jih stavili Nemci v njegovo imenovanje. Ribbentrop se je priporočal tudi s tem, da ima dobre zveze z gospo Simpsonovo. Tudi ta adut se je ponesečel.

Neko japonsko misijo, ki jo je spremljala četa mandžurske vojske, so napadli razbojniki ter večino komisije pobili.

Vodstvo premogovnika v Pečuju, ki je last Donavske paroplovne družbe, je sicer ustreglo zahtevi rudarjev ter zvišalo mezde, odpustilo pa je 145 rudarjev, ker da so socialno-demokratskega mišljenja. Rudarji so nato ponovno stopili v stavko ter stavka nad 4000 rudarjev.

Velike protifašistične demonstracije so bile te dni v Londonu ter so demonstranti protestirali proti temu, da bi prišel v London kot zastopnik Nemčije pri svečanostih kronanja generala Göring.

»Daily Herald« priobčuje vest iz Seville, da je bilo v zadnjem času 22 trupel nemških aviatikov, ki so padli na strani Francovih čet, na zelo svečan način prepeljanih v Nemčijo.

V Stari Zagori na Bolgarskem so bili obešeni trije na smrt obsojeni komunisti.

Radio Ljubljana

Četrtek, dne 4. marca. 12.00: Operetni venčki (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Instrumentalne solistične točke (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Zabavni kotiček — 20.00: Nagrajene in odkupljene skladbe (radijski orkester) — 20.50: Po domače (plošče) — 21.15: Radijski orkester — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Narodne pesmi, pojo Fantje na vasl.

Petek, dne 5. marca. 11.00: Pokrajinska oddaja iz št. Vida (višja narodna šola) — 12.00: Odmevi iz naših krajev (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Opera glasba, radijski orkester — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Kaj usposablja ženo za karitativno delo (gdč. Anica Lebarjeva) — 18.20: Harmonisti (plošče) — 18.40: Francoščina (dr. Stane Leben) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Prenos iz Olomuca: dr. Jože Mandić: Mirjana, opera v 3 dejanjih, dirigent Jaroslav Budík — 20.35: Glasbeno predavanje (Vilko Ukmar) — 21.45: Čas, vreme, poročila — 22.30: Angleške plošče.